

BADANIE ANTROPOLOGICZNE ROKU 2021

WYNIKI KONKURSU

Jest nam niezwykle miło ogłosić wyniki szóstej edycji konkursu

Sekcji Antropologii Społecznej Polskiego Towarzystwa Socjologicznego

Badanie Antropologiczne Roku 2021

Polish Sociological Association Award for Best Research in Social Anthropology

Na konkurs zostało zgłoszonych 9 monografii:

- Natalia Bloch „Encounters across Difference. Tourism and Overcoming Subalternity in India”, Lexington Books 2021
- Barbara Bossak-Herbst „Warszawska enklawa. Świat społeczny wyścigów konnych na Służewcu”, Oficyna Naukowa 2020
- Dominika Byczkowska-Owczarek, Anna Kubczak, Beata Pawłowska „Za drzwiami oddziału. Badania etnograficzne w szpitalu”, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2020
- Katarzyna Gawlicz „Szkoły demokratyczne w Polsce. Praktykowanie alternatywnej edukacji”, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej 2020
- Wiesław Gumuła (red.) „Dzienniki stanu pandemii (czytane z perspektywy socjologii codzienności”, Nomos 2021
- Ewa Kopczyńska „Jedzenie i inne rzeczy. Antropologia zmiany w systemach żywnościowych”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2021
- Aneta Ostaszewska „Michael Jackson as a mythical hero. An anthropological perspective”, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2021

- Katarzyna Waniek „Ucieczka jako przyczyna mobilności Europejczyków. Socjolingwistycznie ugruntowana analiza procesów społecznych w relacjach autobiograficznych”, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2020
- Joanna Wróblewska-Jachna „Obraz pandemii Covid-19 w zapisach podmiotowej świadomości”, Nomos 2021

Jury podjęło decyzję o przyznaniu

nagrody głównej

Natalii Bloch

za monografię

„Encounters across Difference. Tourism and Overcoming Subalternity in India”

i wyróżnienia

Barbarze Bossak-Herbst

za monografię

„Warszawska enklawa. Świat społeczny wyścigów konnych na Służewcu”,

Ewie Kopczyńskiej

za monografię

„Jedzenie i inne rzeczy. Antropologia zmiany w systemach żywnościowych”,

Katarzynie Waniek

za monografię

„Ucieczka jako przyczyna mobilności Europejczyków. Socjolingwistycznie ugruntowana analiza procesów społecznych w relacjach autobiograficznych”.

Uzasadnienia

Książka ***Encounters across Difference. Tourism and Overcoming Subalternity in India*** Natalii Bloch poświęcona jest problematyce turystyki. Badania autorki koncentrują się w dwóch destynacjach turystycznych – Hampi i Dharamshala, a przez pryzmat zjawisk zaobserwowanych w tych miejscach udało się jej pokazać szeroki wachlarz aspektów badawczych związanych z kwestią turystyki. Monografia oparta jest na solidnym materiale empirycznym, a proces dochodzenia do sformułowania zagadnień badawczych, sposób myślenia o badaniu i jego prowadzenie są opisane szczegółowo i z dużą dozą samoświadomości metodologicznej. Tytułowe „spotkania” oglądane są przez badaczkę z wielu punktów widzenia – zarówno turystów, jak i osób spotykających turystów jako

„lokalni mieszkańcy”. Nagrodzona książka nie tylko daje wgląd w lokalną sytuację w Indiach, ale stanowi także doskonałe wprowadzenie do zmagania współczesnej antropologii z problemem turystyki etnicznej i kulturowej (zarówno w wymiarze etycznym, jak i teoretycznym). Autorce udało się nasycić tekst szczegółami etnograficznymi z terenu nie tracąc jednocześnie z pola widzenia ani na moment szerszych kontekstów problemowych, w których się porusza i które dają jej narzędzia do rozumienia „terenu”. Rozumie go i umie swoje rozumienie opisać w sposób, który nie tylko buduje jej obraz jako świadomego i erudycyjnego antropologa, ale także pozwala czytelnikowi nabrać poczucia, że i on zaczyna postrzegać turystykę w Indiach w sposób bardziej świadomy i krytyczny.

Praca **Barbary Bossak-Herbst pt. *Warszawska enklawa. Świat społeczny wyścigów konnych na Służewcu*** jest całościową, pierwszą w polskiej literaturze socjologicznej i antropologicznej monografią dziejów Torów Wyścigów Konnych Służewiec w Warszawie. Unikalne miejsce pod względem architektoniczno-urbanistycznym jest według Autorki swoistą enklawą społeczną i kulturową, ze złożonymi relacjami ludzi i zwierząt, co opisuje szczegółowo, w sposób wielowątkowy, ale i spójny. Empirycznie ugruntowana praca w bardzo ciekawy sposób przedstawia różne wymiary świata wyścigów konnych, w których kształtowaniu znaczącą rolę odgrywa przestrzeń. Autorka nie pomija szerszego tła związanego ze zmianami w (i wobec) przestrzeni miejskiej, w tym konfliktów o przestrzeń. Na podkreślenie zasługuje także postawa etyczna i wrażliwość Autorki, tak w kontekście jej roli jako badaczki, jak i postrzegania zwierząt. Co dodatkowo wartościowe w zakończeniu wskazuje i opisuje „konkretne obszary, które mogą stać się rodzajem pomostu między światem wartości wyścigów konnych a szerszymi układami społecznymi” (s. 582).

Monografia **Ewy Kopczyńskiej pt. *Jedzenie i inne rzeczy. Antropologia zmiany w systemach żywieniowych*** jest poświęcona niezwykle aktualnej problematyce zmiany społecznej w systemach żywieniowych rozważanej z antropologicznego punktu widzenia. Autorka przedmiotem swoich rozważań czyni przekształcenia w kulturze jedzenia i systemach żywieniowych dokonujące się w ramach określonego porządku społecznego, czyli obowiązującej aktualnie ramy. Wyróżniając dwa modele społeczeństwa: „zastygłe” oraz te, których istotą jest nieustająca zmienność, przedstawia dwie perspektywy epistemologiczne w ich poznawaniu i w konsekwencji formułuje własną perspektywę poznawczą określając ją jako „krytykę oddolną, jako nieustające siłowanie się z obowiązującą ramą”. Praca zasługuje na wyróżnienie, bowiem nie tylko prezentuje antropologiczny opis ukazujący ukrytą rzeczywistość, jawne i niejawne zjawiska społeczne, wykorzystując materiał empiryczny będący pokłosiem rozległych badań empirycznych przeprowadzonych przez nią samą, bądź przez nią koordynowanych, ale tworzy własną ramę teoretyczną systemów żywieniowych opierając się zarówno na klasycznych jak i współczesnych studiach antropologicznych, szczególnie wykorzystując teorię aktora-sieci oraz ukazując rolę aktora/aktanta w systemach żywieniowych. Należy podkreślić wielowątkową interpretację materiałów empirycznych, jej rozległość oraz finezję teoretyczno-interpretacyjną zarówno oddolnej dynamiki zmiany systemów żywieniowych, których podłoże stanowią zrzeszenia (jako byty kolektywne, zbiorowe), jak również kwestii obaw i wykluczeń żywieniowych oraz społecznych praktyk oporu z nimi związanych.

Monografia **Katarzyny Waniek pt. *Ucieczka jako przyczyna mobilności Europejczyków. Socjolingwistycznie ugruntowana analiza procesów społecznych w relacjach autobiograficznych*** osadzona jest w socjologii interpretatywnej oraz socjologii biografistycznej Fritza Schützego, nawiązującej do logiki badawczej teorii ugruntowanej. Autorka w umiejętny i niezwykle interesujący sposób prezentuje w niej problematykę migracji i związanego z nią cierpienia w różnych kontekstach społeczno-kulturowych Unii Europejskiej. Odsłania sposoby łączenia kultur w doświadczeniach biograficznych indywidualnych bohaterów, wskazując równocześnie wspólne tło ich życiorysów, jakim jest siła procesów trajektoryjnych ograniczających ich działania. Pokazuje złożoność życia migrantów, w którym kwestie społeczne i osobiste splatają się w sposób nierozłączny. Katarzyna Waniek wnosi tym samym cenny wkład do wiedzy nad tożsamością migrantów. Podstawą empiryczną pracy jest materiał wyłoniony z bardzo

bogatego zbioru autobiograficznych wywiadów narracyjnych zgromadzonych w ramach projektu *Tożsamości Europejskie. Wykorzystanie metod badań biograficznych w rozwoju tożsamości europejskiej*, realizowanego w latach 2008–2011. Praca ta, na gruncie socjologii polskiej i światowej, jest wyjątkowa pod względem konsekwentnego zastosowania przyjętych założeń teoretyczno-metodologicznej do skrupulatnej analizy i interpretacji materiałów empirycznych.

Jury pracowało w składzie:

Dr Karolina Ciechorska-Kulesza, Uniwersytet Gdański

Dr Magdalena Chułek, Uniwersytet Warszawski

Dr hab. Małgorzata Głowacka-Grajper, prof. ucz., Uniwersytet Warszawski

Dr hab. Teresa Słodra-Gwiżdż, prof. ucz., Uniwersytet Opolski